

Naar een taalgerichte vakles: experimenten in het leerwegondersteunend onderwijs

1 januari 2000

Auteur: [A. Bakker](#)

Volume: [31](#)

Nummer: [4](#)

Pagina's: 176-184

Documenten

- [moer_jrg31_031.pdf](#)

voor te zetten onderwijsschikkingen in het binnen taalgericht vakonderwijs werpt de meeste vruchten af als alle docenten bij de invoering naar een taalgerichte betrokken zijn maar hoe bereik je dat in het project hebben we ervoor gekozen om klein vakles te beproeven dat wil zeggen met een werkgroep waar aan tenminste een vakdocente en experimenten in het doctored nederlands en taalcoördinator en of een coördinator worden genoemd en deze werkwijze leerwegondersteunend groepen worden ondersteund door een medewerker van het project bureau 2 zij onderwijsdoelstellingen op met de taalgerichte aanpak en zijn daardoor de toekomstige deskundigen op het gebied van taalgerichte vakonderwijs binnen de schoolde werkgroepen doorlopen in maximaal drie maanden de stappen in het vorige artikel gajangeliek van der zanden die leiden tot een taalgerichte vakles toelichting bij taal in vakonderwijs aan de universiteit van de lesopbouw en de auteurs 1999 schikking beschrijft hoe aanpak van de taalkunde punten van de lesdoelen van een Rotterdamse school met de tips uit uitwerking tot een taalkundige vakles en de genoemde publicatie hun lessen voorbereiden en uitproberen van die les in de klas zodat ook leerlingen in het leerwegondersteunend onderwijs de lesstof beproeven en taalgerichte vakonderwijs is een didactiek die kan worden toegepast bij alle vakken binnen de basisschool in het project is de voorloper van leerwegondersteunend onderwijs twee gekozen het vak aardrijkskunde centraal te behandelen voor leerlingen die alleen met extra stappen omdat leerlingen bij dit vak geen diploma kunnen behalen in een van fronteerd worden met langere en abstracte de vierleerwegen van het vmbo doctoren teksten en de methode die de deelen en in het leerwegondersteunend onderwijs met leerlingen school gebruiken in de basisschool zijn die ondersteuning nodig hebben op verschillende niveaus van de leerwegondersteunend gebied en taal is er

een van zowel belden in dit artikel zijn gebaseerd op de zeallochtone als autochtone leringen hebben methode met het zelfstandig lezen van schoolboekten als ze eenmaal de tekst doorgelezen onder de loep wordt gelezen en komen ze voor een volgend probleem te staan het beantwoorden speelt in de eerste opvang de selectie van de vragen leringen verlenen al gauw leringen tot een grote rol in de basissvorming hun concentratie doelen van de zichten af moeten doen en in principe alle leers tot waarom de lesstof niet beklijft behalve de methode bij de voor een het toegankelijk maken van de lesstof voor leerjaar in de praktijk blijkt dit vaak geen de leerlingen is het uitgangspunt van het haalbare kaart documenten hebben niet veel projecttaalge richt vakonderwijs in leeuwspesruimte in hun planning kunnen alleen ondersteunende onderwijspuutgevoerd op vijf benen een hoofdstuk of lesselectie veromganschen met een afdeling lwo de aanpak van met de leerstof het accent in dit project ligt taalge richt vakonderwijs is bescreven in het dan ook op het toeganke lijker maken van die artikel taal in vakonderwijs aan nieuwkomers in leeuw tot dit artikel scheets ik aan de hand van praktijk eerste stap op weg naar een taalgerichte tijdvoorbeelden hoe docten met deze aanlesbestaat uit het beoordeelen van het taalpak kunnen toewerken naar een taalgerichte veauvande leerstof daarvoor kiest de vakleerdocten en les hoofdstuk of paragraaf uit 176 moer 2000 4 voortgezet onderwijs 9b het stroomgebied van de rij een klein bergbeekje in de hogere delen van het gebergte valt de neerslag als het is een indrukkende omgevingshogescherpe rotskammen sneeuw door druk van de wisselen afmetende dalen bijna alles is bedekt met sneeuw op sneeuw veranderen de onderste lagen in ijs langs de hellingen sommige plaatsen ligt zoveel sneeuw dat de onderste lagen door kruipt dat ijs in een tongvormige het gewicht van de sneeuw overgegeaan zijn in ijs heel langzaam zakt massa gletsjer genoemd naar het ijs langsdellingen naar beneden tot het punt waar de temperatuur beneden waarde gletsjer smelt ratur boven het vriespunt is daar smelt de ijstong of gletsjer rwe ontstaat een riviervier rivieren staan aan het begin van een van de takken van de rij het is een klein die hoofdzakelijk smeltwater krijgbergbeekje dat alleen nog maar smeltwater krijgt bron 13 gen heten gletsjerrivieren tussen de oorsprongen de monding van de rij gebeurt er nog heel rivieren zijn belangrijke schakels wat het onopvallende bergbeekje is bijlobith een fors riviergeworin de afvoer van neerslag de den daar stroomt er per dag 2 20000000 liter water doorheen dat breedste en grootste tak is de komt omdat de rij op zijn weg naar nederland zijtakken in zich hoofrivier die wordt gevoed door zijrivieren zijrivieren worden eemt die zijtakken worden vooral gevoed door regenwater den op hun beurt weer gevoed door zijrivieren de zijrivieren ws 9a krijgen hun water van beken en sloten rivieren die hun water van de regen krijgen noemen we recenaren veel rivieren vervoeren zowel smeltwater als regenwater daarom heten die gemengde rivieren ieder rivierstelsel zorgt voor de waterafvoer van een stuk van het landoppervlak het land waarvoor het rivierstelsel het water afvoert het het stroomgebied van de rivier de stroomgebied

den van verschillende rivieren grenzen aan elkaar zo'n grens heet waterscheid. In 1963 wordt de gletsjer terug natuurgebruikt in Europa. 35 afbeelding in het stroomgebied van de Rijn uit wereldwijde 2000-4-moer 177 voor tgezet. Onderschied wijst de methode die naar verwachting problemen steun van illustraties en layout de vragen en zal op leveren bij voorbeeld om dat het onder opdrachten bij de teksten zijn weinig gevaar van de tekst ver van de belevingswereld. Rieerd veel invul of aanvulvragen waarvan van de leerlingen aflight de antwoorden direct uit de tekst zijn te de gekozen les moet bovendien karakteristiek halen verdiepingvragen die leerlingen aantiek zijn voor de methode op die manier zetten tot nadenken ontbreken kan de vakdocent optimaal profiteren van de oplossingen die de werkgroep bedenkt voor in de werkgroep wordt aan de hand van de talige knelpunten analyse de balans opgeemaakt de vaktekst kan de werkgroep leden nemen vervolgens de bijvoorbeeld problemen opleveren omdat er gekozen vakles onder de loep de kennis opzeker veel nieuwe vaktaalwoorden worden het gebied van didactiek en taalverwerking geïntroduceerd in deze les komt een die de docent Nederlands en de taalcoördinator aantal vragen en opdrachten voor met een toer in huis hebben komt hierbij goed van onduidelijke vragenstelling waardoor de leerproces aan de hand van een checklist met ling niet be-grijpt wat er van hem verwacht criteria worden de vaktekst woorden schat en wordt deze knelpunten moeten worden vragen en opdrachten in de les tegen het licht aangepakt gehouden het volgende voorbeeld laat een het bekijken van de vakles door een talige uitgeschreven analyse zien van een les uit de bijlage levert doorgaans heel wat nieuwe inzichten methode wereldwijde ook afbeelding in en op het kan voor de vakdocent een opene zijn om eens niet alleen naar de analyse van de vakles vakinhoud te kijken maar ook naar de taalwaarin de inhoud wordt overgebracht de het hoofdstuk uit wereldwijde met de titel het analyse kan ook verfrissende werken de werks troomgebied van de Rijn bevat een inleiding en groepleden kunnen vanuit hun achtergrond de tekst en een leestekst de inleidende tekst op een verschillende manier de les beoordeelt bevat veel informatie een grote hoeveelheid len voor de motivatie van de werkgroep onbekende woorden en bloemig taalgebruik leden is het wel van belang om niet al te lang het onderwerp van deze les ligt niet direct stil te blijven staan bij de knelpunten van een binnen de belevingswereld van kinderen zeker les dit kan namelijk leiden tot reacties als niet als ze nog nooit in de bergen op vakantie we gooien de methode weg dat is echter zijn geweest de tekst gaat ervan uit dat niet de bedoeling van taalgericht vakonder woorden als rivier sneeuw gletsjer bekend wijst het gaat erom de didactiek aan te zijn bij de leerlingen kortom leerlingen passen niet om de methode te vervangen of zullen nauwelijks gemotiveerd worden door te herschrijven deze inleidende tekst er is een duidelijk onderscheid gemaakt in oplossingen bedenken kleur tusschen inleidende tekst en leertekst toch maakt dit de tekst niet overzichtelijk bij de analyse zijn de belangrijkste knelpunten omdat tusschenkopjes en witte stukken ontbreken van de vakles geïnterviewde volken er is weinig ruimte voor een adempauze en stap in het bedenken van oplossingen ze beide teksten wemelen van de moeilijke van deze knelpunten aan de hand van tips

woorden veel schooltaalwoorden zoals voor taalgericht les geven afkomstig uit taal sprong hoofdzakelijk gr enzen aan vast in vakonderwijs aan nieuwkomers 1999 zie ook s telen afwisen en het artikel van angeliek van der zand en op de eerste kst is een opsomming van vaktaal blz 168 de juiste aanpak van de les is een woordenlijstong gletsjerrivier en hoofd rivier kwestie van keuzes maken de verscheidende bijrivier vierstelsel stroomgebied water deskundigheden taal en vakinhoud van de scheiding die leerlingen receptief moeten werkgroepleden en komen hierbij goed van pas behoevers en door de hoge informatiedicht de eerste keuze wordt bepaald door deheid zullen twee leerlingen hier veel moeite vraag wat is het doel van de les vaak mee hebben leerlingen krijgen nauwkeurig wordt het doel niet expliciet in de handleiding 178 moer 2000 voortgezet onderwijs tips bij vakteksten vakteksten kunnen voor leerlingen diverse problemen opleveren de volgende tips kunt u gebruiken om de tekst toegankelijker te maken 1 activeer de voorkennis van de leerlingen laat leerlingen nadenken over de mogelijke inhoud van de tekst titels tussenkopjes typografie en illustraties geven aanknopingspunten over de inhoud van de tekst er zijn verschillende opdrachten mogelijk bijvoorbeeld laat de leerlingen in vijf woorden opschrijven waar zij denken dat de tekst over gaat vraag de leerlingen drie vragen te formuleren waarop ze het antwoord denken in de tekst te zullen vinden laat leerlingen in een paar zinnen vertellen opschrijven wat ze weten over het onderwerp van de tekst schrijf een aantal vragen op het bord waarvan de antwoorden in de tekst staan en laat de leerlingen de vragen bespreken zonder de tekst te lezen 2 bespreek het type tekst en de context van de tekst t bekijk samen met de leerlingen wat het doel van de tekst is bijvoorbeeld een inleiding op een nieuw onderwerp of een instructie wat de leerlingen moeten gaan doen daarnaast kun je als docent aandacht besteden aan de positie van de tekst ten opzichte van andere lesonderdelen of eerder behandelde stof schrijf desgewenst steekwoorden van bovengenoemde op het bord als geheugensteun 3 bekijk samen hoe de tekst gelezen moet worden stel zodanig gerichte vragen als leerlingen van tevoren weten wat het doel is kunnen ze de tekst op de juiste manier lezen globaal intensief enzovoorts 4 de leerlingen passen de leesmanier toe op de tekst de docent ondersteunt waar nodig de leerlingen kunnen de tekst nu gericht lezen bijvoorbeeld zelfstandig stil lezen of meelesen terwijl de docent voorleest of lezen via een vorm van samenwerkend leren wanneer je de tekst klassikaal wil behandelen kun je er het beste voor kiezen de tekst zelf hardop voor te lezen als een leerling de tekst moet voorlezen kan hij zich niet goed concentreren op de inhoud daarnaast is de uitspraak niet altijd verstaanbaar voor andere leerlingen wanneer de docent voorleest kan hij de tekst met non verbale middelen als klemtonen intonatie en gebaren ondersteunen de docent kan op verschillende manieren ondersteunen bij het lezen van teksten bijvoorbeeld orden de belangrijkste informatie in steekwoorden in een schema en laat de leerlingen de bijbehorende tekstdelen zoeken stel gerichte leesvragen op en laat de leerlingen aan de hand daarvan stukjes lezen geef de belangrijkste informatie voor het lezen van de tekst in steekwoorden bespreek foto's en illustraties die de inhoud van de tekst ondersteunen ga expliciet in op moeilijke zinnen en woorden stimuleer leerlingen gebruik te maken van leesstrategieën om de tekst te

doorgronden om te controleren of de tekst is begrepen kun je vragen stellen over de tekst of de leerlingen zelf vragen laten opstellen 5 de leerlingen controleren of de voorspellingen over de inhoud van de tekst kloppen nadat de tekst gelezen is laat de docent de leerlingen nagaan of de voorspellingen kloppen zo zullen leerlingen in gaan zien welk nut het activeren van hun eigen ideeën over een tekst heeft afbeelding 2 tips bij vakteksten ding van de methode vermeld de vakdocent les het bepalen van het doel is belangrijk moet dus zelf bepalen wat de leerlingen voor het vaststellen van de lesdelen die in moeten kennen kunnen aan het eind van de ieder geval aan de orde moeten komen om 2000 moet 17 9 voortgezet onderwijs het doel van de les te bereiken zo kun je gerichte vragen over bedrijven in de omgeving voor kiezen om de vragen en opdrachten ving bijvoorbeeld noem een voorbeeld die niet aansluiten bij het doel van de les te van een groot bedrijf in rotterdam en laten vertellen en waarom zit dat bedrijf in rotterdam de tweede vraag is wat moeten leerlingen een ander belangrijk onderdeel van de les onthouden van de les de vakdocent bepalen wordt het behandelen van het lesdoel op basis van het antwoord op deze vraag wat de docent wil in zijn les expliciet gaan de leerlingen met de tekst moeten doen aangeven wat het doel is en welke woorden bijvoorbeeld stukjes informatie begrijpen de uit de tekst leerlingen moeten behersken de grote lijn van de tekst vatten kernbegrippen docent wil dat de leerlingen de tekst globaal kennen en of informatie opzoeken lezen hij stelt voor dat leerlingen aan de uit het vorige voorbeeld van de les analyse hand van steekwoord en de bijbehorende al komt naar voren dat de inhoudende tekst veel nea s uit de tekst zo ken talige problemen oplevert in dit geval kan de vakdocent ervoor kiezen de tekst in eigen woordenschat de vakteksten over het woord te vertellen of bijvoorbeeld het stroomgebied van de rivier uit te wereldwijsonderwerp te behandelen in een onderwijs wemelt van de moeilijke woorden veel leerge spreken is de vakteksten een informatiefuurlijk taalgebruik en een groot aantal matieve tekst die leerlingen zelfstandig moeten onbekende scoolt al en vaktaalwoorden ten raadplegen dan is het raadzaam om de die de leerlingen moeten kennen de tekst tekst toe gankelijker te maken aan de hand biedt nauwe lijks onderstellingen om de betevan de tips zie afbeelding 2 kenissen van de woorden duidelijk te maken de werkroep de besluiten ongevener tie n toepassing van tips in de les doelwoorden te selecteren die gedurende twee lessen centraal staan zij selecteren niet de volgende voorbeelden illustreren op alle vaktaalwoorden maar ook een aantal welke manier de tips kunnen worden ingeschooltaalwoord en zoals taken voeden past in de les de werkgroepen bekijken ter introductie op het onderwerp maakt de met elkaar en vakt en bedenken hoe docent met de leerlingen een woordvold de tips kunnen worden gebruikt ze doen rond het begrip rivier ook laat hij leerling dit op drie niveaus de vakt en tekst als geheel afbeelding en van rivieren opzeken in de woorden schat en de vragen en opdracht methode verder maakt hij duidelijk dat de ten dunne kronkelige lijnen op de landkaart rivieren voorstellen de doelwoorden komen de vakteksten uit de analyse van de les vervolgens in een kort onderwijssprek getiteld waarom daar uit het thema weraan bodken van geoscoop komen de vol-

gende knelpunten naar voren in de tekst worden en vragen en opdrachten in opdracht i groot beroep gedaan op de voorkeuren van van de lesmede titel over leven uit leerlingen omdat er veel nieuwe namen van geoscoop moeten leerlingen bij zes fotos bedrijven en grondstoffen in voorkomen aangeven of deze in een arm of rijk land zijn het onderwerp van de tekst is redelijk concreet de werkgroepleden vinden deze creëer vestigingsplaats en van verschiende opdracht heel zinvol omdat de opdracht de bedrijven maar de tekst heeft wel een hoge leerlingen stimuleert zelfnadenken het informatiedichtheid de leerlingen worden feit dat leerlingen een eigen mening moeten niet onders teund door een overzichtelijke geven en zowel moeten onders trepen en als zelf layout de les biedt een grote lap tekst een antwoord formule ren maakt de opdracht zonder typografische hulpmiddelen wel complex de docent aardrijkskunde draagt de volgende opdracht zoals volgt worden aangegeven oplossingen aan het onderwerp van de pakt de docent bespreekt klassikaal de bedoe tekst kan toegevoegd worden gemaakt door leerlingen van de opdracht verwijst naar de fotos voorkennis te activeren aan de hand van in het leerboek en legt uit welke handeling die 180 meer 2000 voortgezet onderwijs leerlingen moeten verrichten onderstrepen en vaktaalwoorden de doelen staan op het open antwoord formule ren de leerlingen bord zodat er tijdens de les naar kan worden gaan in tweetallen aan het werk zodat zij met verwezen bij het activeren van voorkennis elkaar kunnen overleggen over het beste kunnen verschillende activiteiten centraal antwoord de docent kiest ervoor om de staan die te maken hebben met de vaktekst opdracht klassikaal na te bespreken de nabespreken of de woordenschat spreking moet leiden tot een prikkelend voorbeeld de docent geeft het doel aan gesprek over de begrippen arm en rijk van deze les toe passen van begrippen die bij het stroomgebied van de rijn horen je taalgerichte les lesvoorbereiding bekijkt vervolgens met de leerlingen titels fotos en tussenkopjes en bespreekt de functie de werkgroepleden hebben met behulp van van de inleidende tekst en de leertekst verdedigt de tips vers chillende oplossingen bedacht om volgens noteer je twee vragen op het bord die de vakles toegankelijk te maken de volgende leerlingen moeten kunnen beantwoorden stap is het uitwerken van de les door de na het lezen van de tekst wat is smeltwater externe ondergrond van het project bureau en welke rivieren voed en een hoofdrijver waar in deze oplossingen zijn verwerkt in het project hebben we geëxperimenteerd met fase 3 presentatie uitleg in deze fase een lesmodel waarin de taalgerichte tips en presenteer de doelen de vaktekst of geeft hij principies van het directe instructiemodel uitleg van de lesstof bij voorkomende dit verwerkt zijn het directe instructiemodel laatste interactieve met de leerlingen de heeft het voordel dat iedere les een aangevond vaktekst kan opverschillende manieren worden gevormt bovendien heeft het model de benadering die behandelt bijvoorbeeld een vastestructuur die leerlingen in het volgende woord en voorafgaande aan de tekst de nodige houvast biedt het model bestaat waarna de leerlingen zelfs tandig de tekst lezen uit zeven fasen aan de hand van gerichte vragen je kunt ook interdisciplinair de leerlingen in tweetallen de tekst globaal oriëntatie laten

ez en aan de hand van een tekstschema 3 presentatie uitleg bij mondeling uitleg of een onderwerp 4 controle van begrip gesprek is het zinvol om de inhoud van de 5 oefening vaktekst te verwerven in de vragen aan leerling nabesprekingen ook kan de docent een aantal moeilijke 7 afsluiting woord en behandelen die in de vaktekst centraal staan fase 4 terugblik de terugblik op de bijvoorbeeld je herhaalt kort de doeleinden van vorige les en die niet over om de leerlingen die de vorige les aan bod zijn gekomen niet koud met het onderwerp van de les te zodat leerlingen zelfstandig de tekst kunnen laten beginnen als docent staat je enkel en gaan lezen hij controleert de betekenis van minuten stil bij het onderwerp van de vorige een aantal begrippen die moeilijkheden kunnen zijn je legt een relatie met het onderwerp en opleveren bij het lezen de druk van de zels en een uitbeelding de foto en bijvoorbeeld je verwijst naar het onderwaterscheiding omschrijven als de plaats waar de rivier de stroomgebied van twee stroomgebieden bij elkaar komen de rijen de enkele leerlingen vertellen over de plaatjes die ze hebben verzameld van fase 4 controle van begrip en heel de landschappen in de omgeving van de rivier fase waarin aan de hand van gerichte de rijen vragen duidelijk wordt of leerlingen de kern van de lesstof hebben begrepen in deze fase fase 2 oriëntatie in de taalgerichte gaan leerlingen ook na of hun voorstellingen kloppen staat niet alleen een inhoudelijk doel over de inhoud van de tekst kloppen centraal maar ook een talig doel zoals bij bijvoorbeeld je laat de leerlingen de antwoorden het begrijpen van een aantal schoolwoorden op de vragen van het bord opschrijf 2000 moer 181 voortgezet onderwijs fase van de les tijd lesstof werkvorm materiaal leerlingen min 1 terugblik 3 soorten klassikaal vragen voor luisteren neerslag vragen stellen de docent antwoorden 2 oriëntatie 10 doelen klassikaal doelen op bord luisteren van de les woorden op bord woorden individueel vraag op bord maken van de les schrijf 5 woorden op opdracht voorkennis zelf woorden laten opschrijven nabespreken opdracht 3 presentatie 15 vragen stellen onderwijsleer vragen voor luisteren uitleg informatie geven gesprek de docent vragen over woorden en kaarten voor beantwoorden en stroomgebied voor in de klas vragen stellen 4 controle 5 opdracht in tweetallen opdracht op opdracht maken begrip woorden bij schrifttekening zetten 5 oefening 10 opdrachten uit check in duo opdrachten in opdrachten werkboek eerst individueel boek maken in tweetallen overleggen bespreken 6 nabespreking 5 antwoorden bij klassikaal antwoorden bij antwoorden opdrachten opdrachten uitleggen 7 afsluiting 2 woorden op klassikaal woorden op woorden bord nalopen bord uitleggen afbeelding 3 invuld lesvoorbereidingsformulier ven in hun schrift en besprekt ze vervolgens er van hun wordt verwacht bijvoorbeeld kort je vraagt waar het antwoord in de tekst informatie aanvullen in een korte tekst en staat wat ze daarvoor nodig hebben bijvoorbeeld de tekst uit het boek fase oefening in deze fase spreekt de docent de opdrachten die gemaakt moeten fase 6 nabespreking deze fase wordt worden je staat stil bij de talige knelpunten nogal eens overgeslagen of uitgesteld tot in de opdrachten je geeft aan hoe er gewerkt een volgend les dat is jammer want gaat worden individueel in tweetallen of in leerlingen zijn gebaat bij directe feedback groepjes tijdens deze fase loopt

de docent in de nabespreking wordt ook aandacht rond en ondersteunt de leerling en in hun besteed aan de oplossingsstrategie hoe is de taak leerling aan het antwoord gekomen de docent laat de leerlingen in tweetal en docent hoeft in de nabespreking niet altijd werken en gaat na of de leerlingen weten wat een centrale rol te spelen zo kunnen 182 moer 2000 4 voortgezet onderwijs leerlingen de antwoorden uitwisselen in tot slot is de tekstaanpak belangrijk waar zogenaamde check in duo's bij de docent de vaktekst voorleest en de bijvoorbeeld elk tweetal controleert de moeilijke woorden en passages behandelt antwoorden met een ander tweetal de docent de concentratie van leerlingen wordt vast beperkt zijn inmenging tot het bespreken van gehouden door gerichte opdrachten voor en de antwoorden waarover de leerlingen het tijdens het lezen van de tekst te geven zodat niet eens zijn leerlingen ge richter de tekst lezen een vaktekst hoeft overigens niet altijd van a tot fase 7 afsluiting in de afsluiting geeft de z klassikaal te worden gelezen door zogedocent en korte terugblik op de les hij gaat naamd e snelle s opdracht en worden leerlin samen met de leerlingen na in hoeverre de gen gestuurd naar belangrijke informatie in doelen van de les zijn bereikt de afsluiting van de tekst de les kan worden benut om te controleren of leerlingen de doelwoorden beheersen hoe verder het is aan te raden om tenminste een les uit nu de werkgroep zich de aanpak eigen heeft te schrijven volgens dit lesmodel de volgen gemaakt kunnen de overige collega's profiteren de les voorbereiding kan worden volstaan met een van de ervaringen met taalgericht les een lesvoorbereidingsformulier zie afbeelding geven de opdracht kan op verschillende dingen 3 waarop de docent aangeeft welke manieren gestalte krijgen en een aansprekend doelen hij nastreeft en hoe hij de lesfase voorbereeld van een taalgerichte les gegeven invult door de vakdocent kan daarbij motiveerend werken de opbrengst van het project is uitproberen in de klas immers tastbaar de aanpak kan vervolgen op andere vakken het moment is gekomen dat de vakdocent de worden toegepast nu komt de rol van de taalgerichte les uitprobeert een van de werkcoördinator om de hoek kijken hij draagt groepleden observert de les zodat later de les zorg voor de verdere invoering van de aanpak kan worden geëvalueerd en bijgesteld taal en de inbedding van de vernieuwing in het gericht lesgeven is voor zowel docenten als taalbeleid van de school de docent neder leerlingen en omslag met enkele lessen is lands neemt het voortouw in het aanleren van die omslag wels waar niet bewerkstelligd vaardigheden die van belang zijn bij taal maar er is wel een aanzet gegeven tot taalgericht vakonderwijs gerichte lesgeven ik noem enkele tips waar de aanpak uit het project is beschreven in mee docenten aardrijkskunde in het project een draaiboek getiteld naar een taalgerichte positieve ervaringen hebben opgedaan vakles docenten en coördinatoren die aan als eerste noemen we het doel gericht de slag willen met de aanpak kunnen gebruik werken in de vakles hiermee bedoelen we maken van dit draaiboek zij vinden hierin het expliciet maken van de vakinhoudelijke onder andere concrete instrumenten hulp en talige doelen aan het begin van de les en midden zoals tips voor taalgericht lesgeven de controle op het behalen van de doelen en uitgewerkte voorbeelden van taalgerichte aan het einde van de les leer-

lingen blijken vaak essentieel te begrijpen wat van hen wordt verwacht noten en literatuur het tweede punt betreft het behandelen van moeilijke woorden in de les het behandelen in het pilotproject taalgericht vakonderwijs in van de betekenis van woorden blijkt vruchten leerwegondersteunend onderwijs is in 1999 af te werpen omdat leerlingen meer grip in opdracht van het projectmanagement vo krijgen op de te kst het aanleggen van een uitgevoerd door het projectbureau e au woordenschrift is een goede manier om de 2 het projectbureau in de ontwikkelafdeling woorden te laten beklijven het helpt leerlin van het centrum educatieve dienstverlening gen bovendien bij het leren voor een repetitie c ed in rotterdam 2000 4 moer 183 voortgezet onderwijs 3 directe instructie is een docentgestuurde els van der veer manier van lesgeven waarin docenten hun lessen zo structureren dat leerlingen actief worden ingeschakeld en de kans groot is dat alle leerlingen na afloop de gewenste informatie monocultuur en matie van de les beheersen ebbens e a 1996 4 het draaiboek is te bestellen bij co eafdeling klimaatbeheersing verkoop postbus 8639 3009 ap rotterdam tel 010 4071599 bakker a m m v a van der z anden m zweekhors t naar een taalgerichte vakles draai op een aantal schol en v oor h et voortgezet onder b oe k voor de invoering van taalgericht vakonderwijs il ls in rotterdam leren vakdocenten in een aantal in leerwogonde rs t e unend onderw is rotterdam sch olings c q in terv is i eb ijeen k o m s te n we rken m e t h et projectbureau 2000 een taalbewuste aanpak in hun eigen vak in het ebb ens s s ett ekov e n j van rooij e n project be kij k en d oce n ten we lke taal vaardig h ede n effectief leren in d e les bas isv aardig h ede n vo o r n o dig zijn o m de vakinh o ud voo r l eerlinge n doce nte n groningen wolters noordhoff toegank e lijk te maken dit ge be urt in ee rste 1996 in s tantie aan d e hand van h e t programma lezen zanden a van der m m v a de blauw taal in a lle vakken of h e t programma woordbreker in vak ond e rwijs aan nie uwk o m ers handre iking di e doce n ten in ee n s n e l cursu s geve n ied ere vakdo voo r vakd oce nten in de ee rste op vang vo rotter ce nt geeft een a antal lesse n uit de m e th ode dam partn e rs training en innovati e 1 99 9 hi e rdoo r ervaren d ocente n h oe z ij d oo r midde l va n lees e n woo rdraadstrategi een teksten voo r leerlin gen beg ripelijker kunnen make n in het vervo lg van h e t projec t wissel en d oce nte n er va ringe n uit o ve r de talige a sp ec ten v an hun vakt e kste n e n zoek e n naar effec ti e v e les ideeën els van de r veer beschr t erv a ringe n va n d oce nte n wisk unde geschie denis biol og ie e n fra n s die m ee r aanda cht ge ve n a an h et ne d erlands als twee de taal in hun e igen vak zij verwijst hierbij m et nam e naar h e t projec t lezen in all e vakken ee n enkele k ee r wordt h e t project wo ordbreke r naar v ore n gehaald uit gesprekk e n m et do c enten in h e t voortge zet onderwijs blijkt dat zij op di t moment vaak vastlopen in hun manier van les ge ven a an leerlingen m et hun grote diversiteit aan achtergronde n op het ge bied van t a alvaardig heden cultuur e n v oorkennis zij krijg e n het gevoel dat l eerling e n vanda ag de dag geen tekst meer kunnen le ze n v ee l d oce nten proberen van all es uit om leerlin ge n d e t ek s t te laten begrijpen deze aandacht ric ht zich vooral op h e t uitleggen van vakbegrippen en andere mo e ilijk e woorden in de tekst veel docenten proberen ook t e werken met een stappenplan lezen en dat is no g niet een voudig da ar sta je dan met je stappenpl a n 184 moer 2000

